

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 20.2.2014
COM(2014) 86 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**O strategie europeană pentru stimularea creșterii economice și crearea de locuri de
muncă în turismul maritim și costier**

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

O STRATEGIE EUROPEANĂ PENTRU STIMULAREA CREȘTERII ECONOMICE ȘI CREAREA DE LOCURI DE MUNCĂ ÎN TURISMUL MARITIM ȘI COSTIER

1. INTRODUCERE

În 2012, în Europa au sosit 534 de milioane de turiști, ceea ce înseamnă cu 17 milioane mai mulți turiști decât în 2011 și reprezintă 52 % din sosirile internaționale la nivel mondial. Veniturile generate de turismul receptor au atins 356 de miliarde EUR, reprezentând 43 % din veniturile totale la nivel mondial¹. În 2013, numărul de nopți petrecute în unități de cazare pentru turiști în UE-28 a atins vârful de 2,6 miliarde de nopți, înregistrându-se o creștere de 1,6 % în comparație cu 2012². Turismul este în mod clar o activitate economică importantă, în special în numeroase regiuni maritime și de coastă. Cu toate acestea, economia mondială în schimbare afectează sectorul turismului, cauzând modificări semnificative în comportamentul turiștilor și pe piețele de origine.

În comunicarea sa din 2010³, Comisia a anunțat o strategie pentru un turism maritim și costier durabil⁴. Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Regiunilor și Comitetul Economic și Social European au salutat propunerea și au subliniat necesitatea unor acțiuni comune. O consultare publică organizată în 2012 a oferit o bază solidă pentru o inițiativă specifică a UE⁵.

De asemenea, comunicarea privind „Creșterea albastră” din 2012⁶ a inclus turismul maritim și costier printre cele cinci domenii de interes pentru favorizarea creșterii economice durabile și crearea de locuri de muncă în economia albastră. Raportul din 2013 al Parlamentului European privind „Creșterea albastră”⁷ a salutat cadrul european și a recomandat o serie de acțiuni pentru a stimula sectorul și pentru a sprijini dezvoltarea turismului durabil în destinațiile costiere.

Sectorul turismului este în creștere, iar provocarea constă în a exploata potențialul acestuia astfel încât să producă beneficii economice în mod sustenabil. Prezenta comunicare propune răspunsuri comune la provocările multiple, pentru a profita de punctele forte ale Europei și pentru a-i permite să contribuie în mod substanțial la îndeplinirea obiectivelor Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și incluzivă.

¹ Raportul anual al UNWTO (*United Nations World Tourism Organization* – Organizația Mondială a Turismului) pentru anul 2012. http://dtxq4w60xqpww.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/annual_report_2012.pdf

² Baza de date EUROSTAT (2013).

³ COM(2010) 352 final.

⁴ Inclusiv turismul marin și cel litoral, cel de croazieră și yachting/navigația de agrement și activitățile terestre conexe.

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/consultations/tourism/index_en.htm.

⁶ COM(2012) 494.

⁷ A7-0209/2013- 2012/2297 (INI).

2. UN SECTOR CU POTENȚIAL DE CREȘTERE ȘI DE CREARE DE LOCURI DE MUNCĂ

Europa este un continent maritim cu o zonă de coastă ce se întinde de la Oceanul Arctic până la Marea Mediterană și de la Oceanul Atlantic până la Marea Neagră. Bazinele sale maritime și regiunile de coastă oferă o sursă unică de bogăție naturală și culturală. Turismul maritim și costier reprezintă cea mai importantă activitate maritimă din Europa și este strâns legat de numeroase alte sectoare ale economiei. Acesta numără aproape 3,2 milioane de angajați, generând un total de 183 de miliarde EUR în valoare adăugată brută⁸ și reprezentând peste o treime din economia maritimă. Peste patru din nouă nopți în unități de cazare din UE sunt petrecute în regiuni de coastă⁹. În 2012, numai turismul de croazieră a generat o cifră de afaceri directă de 15,5 miliarde EUR și a angajat 330 000 de persoane; porturile europene au înregistrat 29,3 de milioane de pasageri, cu 75 % mai mulți decât în 2006¹⁰. Jumătate din locurile de muncă și valoarea adăugată ale sectorului de turism costier european sunt localizate la Marea Mediterană, însă regiunile de la Oceanul Atlantic, Marea Baltică și Marea Neagră dețin, de asemenea, ponderi semnificative.

Atrăgând peste o treime din întreaga industrie a turismului din Europa, regiunile de coastă sunt importante pentru creșterea economică și crearea de locuri de muncă, în special pentru tineri, întrucât 45 % din lucrătorii din turism au vârste cuprinse între 16 și 35 de ani¹¹. Cu toate acestea, multe dintre întreprinderile mici și mijlocii care formează sectorul trebuie să facă față unei varietăți de provocări și nu pot exploata în mod adecvat potențialul acestuia pe cont propriu. Prin urmare, este esențial să se abordeze provocările transfrontaliere la nivelul UE și să se promoveze cooperarea și schimburile de bune practici, inclusiv prin promovarea parteneriatelor strategice transregionale și transnaționale. Un cadru european comun este necesar pentru a adăuga valoare acțiunilor întreprinse la toate nivelurile și pentru a contribui la depășirea dificultăților.

3. PROVOCĂRI ȘI UN NOU CADRU PENTRU TURISMUL MARITIM ȘI COSTIER ÎN EUROPA

Prezentul capitol se axează pe provocările care trebuie abordate și propune o strategie pentru a consolida sustenabilitatea și competitivitatea sectorului, care urmează să fie pusă în aplicare de către Comisie, statele membre, autoritățile locale și regionale, operatorii privați și alte părți interesate.

3.1. Stimularea performanței și a competitivității

Îmbunătățirea cunoștințelor

⁸ Studiu în sprijinul măsurilor de politică pentru turismul maritim și costier la nivelul UE (denumit în continuare „studiul TMC”), ECORYS, 2013.

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/study-maritime-and-coastal-tourism_en.pdf.

⁹ Regiunile de coastă includ municipalitățile situate la malul mării sau în cazul cărora jumătate din teritoriul lor se află pe o rază de 10 km de la zona de coastă.

Baza de date EUROSTAT (2012) – Nopți petrecute în unități de cazare turistice în regiuni costiere și necostiere - http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tour_occ_ninate).

¹⁰ Cruise Lines International Association (Asociația internațională a liniilor de croazieră), „The Cruise Industry” („Industria de croazieră”), ediția 2013.

http://www.senato.it/application/xmanager/projects/leg17/attachments/documento_evento_procedura_commissione/files/000/000/632/Documentazione_Clia_Europe.pdf.

¹¹ Baza de date EUROSTAT (2012) – Persoane angajate în funcție de grupele de vârstă (NACE Rev. 2) - http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#.

Orice evaluare economică a sectorului este împiedicată de lipsa datelor și de comparabilitatea deficitară a acestora deopotrivă la nivel local, la cel al bazinelor maritime și la cel european. În pofida unor progrese înregistrate în ultimii ani¹², este necesar să se identifice și să se abordeze lacunele de date pentru a îmbunătăți planificarea și gestionarea destinațiilor. Sunt necesari indicatori specifici pentru a îmbunătăți coerența și comparabilitatea statisticilor privind turismul maritim și costier în întreaga Europă și dincolo de granițele acesteia.

Abordarea volatilității cererii

Cererea turistică¹³ fluctuează în mod semnificativ datorită situațiilor economice, financiare și politice în schimbare. Cheltuielile medii pe noapte au scăzut de la mijlocul anilor 2000 și se așteaptă o altă scădere de 9 % a cheltuielilor anuale în perioada 2011-2020. Această tendință afectează în special economiile costiere, deoarece acestea sunt formate în mare parte din IMM-uri și microîntreprinderi¹⁴. În plus, o scădere a costurilor de transport a condus la o creștere a competitivității între zonele de coastă europene și destinațiile cu costuri reduse din întreaga lume, fapt care a contribuit la creșterea volatilității cererii. Destinațiile locale își pierd avantajul comparativ și deseori depun eforturi pentru a atrage atât cererea tradițională, cât și cea nouă emergentă la nivel mondial. Caracterul sezonier constituie o altă provocare: majoritatea câștigurilor socio-economice potențiale sunt concentrate în lunile de vară, multe dintre afacerile locale fiind închise în restul anului. Prin urmare, trebuie elaborate strategii specifice care să pună în valoare politici și produse inovatoare și atractive pentru a exploata potențialul reprezentat de turiștii care ar putea călători în extrasezon.

Sectorul s-ar putea adapta la modificările demografice și și-ar putea dezvolta oferta astfel încât să atragă numărul din ce în ce mai mare de persoane în vârstă¹⁵. Vizitatorii internaționali care își petrec concediul în extrasezon oferă, de asemenea, un potențial considerabil, iar Comisia a revizuit recent Codul de vize și a propus simplificarea procedurilor pentru călătorii din afara Europei¹⁶. În plus, preocupările legate de turismul maritim și costier ar trebui abordate în cadrul inițiativelor în curs privind „Persoanele în vârstă” și „Accesibilitatea”¹⁷ și în cadrul proiectului „Destinații europene de excelență”¹⁸. De asemenea, ar putea fi dezvoltate inițiative privind comunicarea și promovarea care să vizeze țări specifice din afara Europei.

Soluționarea problemei fragmentării sectorului

Ca urmare a crizei economice continue, majoritatea IMM-urilor din turism au un acces limitat sau nu au acces la credite pentru investiții și inovare¹⁹. În plus, regiunile de coastă depun deseori eforturi pentru a crea și a valorifica pe deplin beneficiile economice generate de

¹² Regulamentul (UE) nr. 692/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind statisticile europene referitoare la turism.

¹³ Măsurată ca număr de turiști locali și internaționali.

¹⁴ Studiul TMC.

¹⁵ 128 de milioane de locuitori UE au vârste cuprinse între 55 și 80 de ani.

Baza de date EUROSTAT (2012) – Populația la 1 ianuarie pe grupe de vârstă din cinci în cinci ani și după sex - http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#.

¹⁶ COM(2012) 629.

¹⁷ Inițiativele promovează parteneriatele dintre sectorul public și cel privat, permițând anumitor grupuri cheie, precum persoane tinere sau în vârstă, persoane cu mobilitate redusă și familii cu venituri scăzute, să călătorească, în special în extrasezon.

¹⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/eden/index_ro.htm.

¹⁹ Studiul TMC.

turismul de croazieră, deși presiunile pentru investiții în infrastructurile portuare și pentru conservarea mediului natural sunt din ce în ce mai mari.

Aceasta se datorează parțial faptului că întreprinderile din bazinele maritime ale UE nu folosesc în mod suficient sinergiile, fapt care cauzează fragmentare și un câștig economic limitat. Schimburile de bune practici între statele membre, regiuni și părțile interesate este esențial. Cooperarea dintre institutele de cercetare, muzee, companii de turism și alte părți interesate ar trebui promovată pentru a dezvolta produse inovatoare și durabile care să răspundă așteptărilor vizitatorilor.

Comisia:

1. va depune eforturi pentru a elimina lacunele în ceea ce privește disponibilitatea datelor din sectorul turismului, în special cel costier și maritim;
2. va acorda o atenție deosebită segmentului costier și maritim, după caz, în inițiativele UE din sectorul turismului, inclusiv în campaniile de promovare și de comunicare;
3. va promova un dialog paneuropean între operatorii de nave de croazieră, porturi și părțile interesate din turismul costier;
4. va sprijini dezvoltarea de parteneriate transnaționale și interregionale, de rețele²⁰, grupuri și strategii de specializare inteligentă.

Comisia invită statele membre, autoritățile locale și regionale și industria turismului în general:

- să se angajeze și să participe în mod activ la crearea de rețele, grupuri și strategii de specializare inteligentă;
- să dezvolte pachete mai specifice pentru piețe specifice, de exemplu pentru persoane în vârstă sau persoane cu dizabilități.

3.2. Promovarea competențelor și a inovării

Investițiile în oameni constituie o condiție pentru o creștere economică durabilă și competitivă, însă sectorul turismului nu atrage suficient personal calificat. Aceasta se datorează în mare parte caracterului sezonier al locurilor de muncă și lipsei oportunităților de avansare în carieră. Educația și formarea ar trebui folosite pentru a crea o corespondență între competențele oferite și cererea de pe piața muncii. Comisia derulează mai multe inițiative care sprijină acest lucru: va exista o secțiune de „locuri de muncă albastre” în cadrul portalului EURES, care furnizează informații pentru persoanele care caută un loc de muncă și pentru angajatori²¹; o hartă a competențelor și a nevoilor de formare în serviciile turistice este planificată pentru primăvara anului 2014 și va permite elaborarea unor cadre comune pentru

²⁰ De exemplu, Rețeaua întreprinderilor europene.

Un studiu privind perspectivele de grupare în Marea Mediterană a fost lansat în toamna anului 2013.

²¹ <https://ec.europa.eu/eures/>.

sector, corelate cu cadrul european al calificărilor și sistemul european de credite pentru învățământ și formare profesională²².

Politicile de formare mai bine direcționate prin abordarea integratoare a nevoilor din sector în programele UE vizează furnizarea de capital uman bine calificat, orientat spre servicii și poliglot. Noul program Erasmus+ va sprijini parteneriatele strategice transnaționale între instituțiile și organizațiile de educație, formare și pentru tineri. Noi programe specifice sectorului și forme inovatoare de predare și formare vocațională vor fi benefice pentru sectorul turismului, care este invitat să se angajeze și să coopereze cu instituțiile de învățământ superior prin intermediul „alianțelor cunoașterii”.

În domeniul navigației de agrement, statele membre solicită diferite competențe pentru căpitani de iahturi, ceea ce limitează dezvoltarea transfrontalieră și afectează piața locurilor de muncă în domeniul nautic. În plus, obligațiile privind calificările și echipamentele de protecție variază considerabil în rândul statelor membre, limitând astfel mobilitatea și accesul pe piață. Competitivitatea întreprinderilor mici din turismul maritim și costier pe o piață care devine din ce în ce mai globală ar putea fi îmbunătățită valorificând la maximum tehnologia informației. Instrumentele existente precum TIC și portalul industriei turismului²³ ar putea consolida vizibilitatea, promova inovarea și sprijini re poziționarea întreprinderilor.

Comisia:

5. va evalua necesitatea unor acțiuni la nivelul UE privind cerințele de calificare pentru căpitani profesioniști de iahturi și navigația în scop recreativ²⁴;
6. va evalua necesitatea unor acțiuni la nivelul UE privind dispoziții pentru echipamentele de protecție din turismul nautic;
7. va stimula schemele de management inovator prin TIC²⁵ și portalul industriei turismului.

Comisia invită statele membre și autoritățile locale și regionale:

- să încurajeze conexiunea la internet și să promoveze instrumentele de comercializare electronice;
- să promoveze servicii de traducere pentru hărți, broșuri și informații logistice.

Comisia invită industria:

- să participe activ la activitățile de promovare a competențelor și formării profesionale;
- să investească în inițiative de control al calității pentru produsele și personalul din turism;
- să creeze și să promoveze cursuri online deschise pentru a actualiza sau a reorienta competențele în domeniul costier și maritim.

²² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ecvet_en.htm.

²³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/ict/index_en.htm.

²⁴ Formarea profesională a navigatorilor pentru ambarcațiunile de pasageri în temeiul Convenției internaționale privind standardele de pregătire a navigatorilor, brevetare/atestare și efectuare a serviciului de cart nu se aplică căpitanelor de vas.

²⁵ Printre instrumentele TIC concrete disponibile se numără, de exemplu, Observatorul virtual al turismului (http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/vto/index_en.htm); Tourism Link Platform (<http://www.tourism-link.eu/tourism-link/>); eCalypso Platform (<http://www.ecalypso.eu/steep/public/index.jsf>).

3.3. Consolidarea sustenabilității

Abordarea presiunilor asupra mediului

Turismul depinde de un mediu sănătos și de utilizarea durabilă a capitalului natural, însă activitățile sunt deseori concentrate în zone deja cu o populație densă, conducând la creșteri masive ale cererii de apă, o cantitate mai mare de deșeuri și emisii generate de transportul aerian, rutier și maritim în perioade de vârf, un număr crescut de riscuri de impermeabilizare a solului și de degradare a biodiversității (din dezvoltări ale infrastructurii), eutrofizare și alte presiuni. Regiunile slab populate și cele intacte pot fi de asemenea afectate. În plus, impacturile schimbărilor climatice exacerbează presiunile asupra zonelor respective și ar putea redefini distribuția geografică și sezonieră a turismului.

Rețeaua UE Natura 2000 protejează habitatele costiere și maritime vulnerabile care, dacă sunt bine gestionate, pot oferi oportunități de recreere semnificative și pot contribui la creșterea durabilă și ocuparea forței de muncă. Legislația UE precum Cadrul privind apa și Directivele-cadru privind strategia maritimă solicită statelor membre să asigure starea bună a apelor costiere și maritime, o cerință prealabilă pentru ca turismul să se poată dezvolta. Managementul integrat al zonelor costiere și amenajarea spațiului maritim contribuie la asigurarea dezvoltării unei infrastructuri ecologice²⁶ și durabile prin planificare inteligentă și cooperarea dintre guvern, partenerii publici și cei privați²⁷. „Wales Coast Path”, un segment al zonei de coastă galeze de 1 400 km vizitată de 2,82 milioane de turiști în 2012 și generând 32 de milioane GBP într-un an²⁸, este un bun exemplu. Eco-turismul²⁹ este o bună ocazie de a dezvolta produse care atrag călătorii conștienți de dimensiunea ecologică, de la servirea de produse locale până la modele și practici comerciale ecologice.

Sectorul este bine plasat pentru a-și măsura și monitoriza propria performanță în materie de sustenabilitate prin inițiative precum eticheta ecologică a Uniunii Europene sau sistemul de certificare Travelife³⁰. Sistemele de management ecologic sunt reînnoite pentru a reduce fluxurile de deșeuri, a îmbunătăți eficiența operațională și a economisi bani³¹. Indicatori specifici pentru sectorul turismului există deja în cadrul Sistemului european de management de mediu și audit (EMAS - *Eco-management and Audit Scheme*)³², iar alți indicatori ar putea fi dezvoltați în cadrul Sistemului european pilot de indicatori de turism³³.

²⁶ Infrastructura ecologică abordează structurile spațiale ale zonelor naturale/semi-naturale
<http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/>.

²⁷ COM(2013) 133 final

²⁸ <http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-25096911>.

²⁹ <http://www.ecotourism.org/book/ecotourism-definition>.

³⁰ http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

<http://www.travelife.org/Hotels/home.asp?p=1>.

³¹ Un studiu privind hotelurile din Spania ([Cornell Hospitality Quarterly, August 2012](#)) a arătat că unitățile care folosesc sistemele de management ecologic sunt mai profitabile.

³² http://ec.europa.eu/environment/emas/about/index_en.htm.

³³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm. Este un instrument pentru a măsura și a monitoriza performanțele destinațiilor în materie de turism durabil.

Două propuneri legislative³⁴ recente ale Comisiei abordează problema emisiilor generate de ambarcațiunile de agrement. De asemenea, navele care folosesc energie electrică furnizată din rețeaua terestră ar putea reduce în mod considerabil consumul de combustibil, zgomotul și emisiile în atmosferă atunci când se află în port. Până în prezent însă, numai un număr mic de porturi europene au investit într-o astfel de tehnologie; furnizarea de energie electrică și integrarea în rețele energetice inteligente ar trebui aprofundată în continuare și promovată.

Comisia:

8. va promova eco-turismul, folosind indicatorii din sistemul european de management de mediu și audit și din eticheta ecologică a Uniunii Europene și va încuraja relaționarea cu alte acțiuni privind sustenabilitatea;
9. va promova punerea în aplicare a protocolului la Convenția de la Barcelona privind managementul integrat al zonelor costiere, precum și a recomandării relevante a Consiliului și va promova amenajarea spațiului maritim și infrastructura ecologică, pentru a garanta dezvoltarea durabilă a regiunilor de coastă ale UE;
10. va promova strategii privind prevenirea și managementul deșeurilor și deșeurile marine pentru a sprijini turismul maritim și costier durabil.

Comisia invită statele membre, regiunile, industria și alte părți interesate:

- să pună în aplicare recomandarea și protocolul privind managementul integrat al zonelor costiere;
- să dezvolte orientări privind reducerea la minimum a impacturilor asupra biodiversității și consolidarea beneficiilor recreerii și ale turismului în zone protejate;
- să dezvolte măsuri de adaptare la schimbările climatice în regiunile de coastă;
- să îmbunătățească utilizarea eficientă a resurselor, precum și prevenirea și managementul deșeurilor și poluării în zonele turistice și de către operatori;
- să promoveze sistemul european de management de mediu și audit și să pună în aplicare cele mai bune practici de management ecologic și abordările privind infrastructura ecologică;
- să promoveze utilizarea de energie electrică furnizată din rețeaua terestră și furnizarea de facilități portuare;
- să promoveze măsurile de utilizare eficientă a apei incluse în Schița de politică în domeniul apei³⁵.

Comisia invită industria și alte părți interesate:

- să dezvolte și să promoveze eco-turismul și alte produse turistice durabile;
- să pună în aplicare măsurile de utilizare eficientă a apei incluse în Schița de politică în domeniul apei;
- să participe activ în proiecte care reduc deșeurile, emisiile, deșeurile marine, utilizarea resurselor naturale și în recuperarea/reciclarea apei și deșeurilor.

³⁴ COM(2011) 456 final și COM(2013) 18 final.

³⁵ Schița de politică în domeniul apei vizează integrarea politicii privind apa în alte politici <http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/>.

Promovarea unei oferte inovatoare, durabile și de o calitate ridicată

Cererea în schimbare necesită produse atractive și durabile care oferă experiențe unice și personalizate. Cu toate acestea, siturile sau elementele potențial interesante nu sunt de cele mai multe ori prezentate sau promovate în mod atractiv sau nu sunt legate de alte oferte turistice costiere. Sectorul ar trebui să dezvolte noi produse care să promoveze atractivitatea și accesibilitatea arheologiei costiere și marine, a patrimoniului maritim, a turismului subacvatic, a activităților eno-gastronomice etc. Un exemplu ilustrativ îl constituie „proiectul Odyssea”³⁶ care valorifică potențialul economic al turismului costier, rutele culturale maritime și activitățile inovatoare de yachting prin intermediul unei rețele de facilități costiere inovatoare și rute maritime istorice.

Interesul public din ce în ce mai mare pentru sporturile de apă, cum ar fi pescuitul recreativ, navigația de agrement, surfing și scufundări, creează potențial și poate contribui la abordarea caracterului sezonier deoarece astfel de activități nu depind de perioade de vârf. Dezvoltarea navigației de agrement necesită ca porturile de agrement să fie sigure și accesibile, însă problemele persistă ca urmare a lipsei posturilor de acostare și a serviciilor adecvate pentru persoanele cu mobilitate redusă. Inițiative precum „rețeaua de turism nautic”³⁷ sau „proiectul Sail West”³⁸, care vizează crearea unui centru maritim de agrement de excelență care să lege regiunile maritime din Irlanda, Irlanda de Nord și vestul Scoției, ar putea fi o sursă de inspirație pentru alte inițiative de creare de rețele în sectorul nautic.

Calitatea serviciilor este o sursă esențială de delimitare concurențială. Prin urmare, este important să se asigure faptul că turiștii se pot baza pe servicii de calitate ridicată pe teritoriul UE și că această calitate este evaluată în mod coerent. O propunere recentă privind principiile calității turismului european vizează creșterea securității și a încrederii consumatorului în serviciile turistice³⁹.

Insularitate și depărtare – transformarea constrângerilor geografice în oportunități

Insulele și destinațiile îndepărtate prezintă un handicap în plus în ceea ce privește accesibilitatea și depind în mare măsură de serviciile navale. Acestea pun problema costurilor de transport, a caracterului sezonier și a conexiunilor cu partea continentală și/sau locațiile învecinate, ceea ce afectează atractivitatea pentru vizitatori și pentru lucrătorii din turism. Cunoașterea problemelor este deseori insuficientă pentru a elabora soluții adecvate. Cu toate acestea, astfel de locații ar trebui dezvoltate deoarece oferă posibilități de creare de locuri de muncă în zone în care alte activități economice sunt deseori limitate.

³⁶ www.odyssea.eu.

³⁷ www.nautical-tourism.eu.

³⁸ <http://malinwaters.com/about>; finanțat prin INTERREG IV A, acesta prevede sprijin financiar pentru un număr de proiecte de dezvoltare în porturi.

³⁹ COM(2014) final.

Comisia:

11. va încuraja diversificarea și integrarea atracțiilor costiere și continentale, inclusiv prin itinerarii tematice transnaționale precum rute culturale, religioase sau comerciale istorice⁴⁰;
12. va contracta un studiu privind modul de îmbunătățire a conectivității insulelor și va elabora strategii inovatoare de turism pentru insule (îndepărtate);
13. va contracta un studiu pentru a identifica practici inovatoare pentru dezvoltarea porturilor de agrement.

Comisia invită statele membre, autoritățile locale și regionale și industria:

- să dezvolte turismul bazat pe patrimoniul cultural, parcurile arheologice subacvatice (pe baza activității realizate de UNESCO), turismul în natură și turismul de sănătate în destinațiile costiere;
- să folosească strategii naționale și regionale pentru a garanta coerența ofertelor turistice și o mai bună accesibilitate a insulelor și a locațiilor îndepărtate;
- să dezvolte practici inovatoare pentru regenerarea și reutilizarea infrastructurii maritime existente.

Comisia invită industria:

- să dezvolte o rețea specifică de părți interesate în turismul maritim, inclusiv operatori turistici.

3.4. Maximizarea finanțării disponibile a UE

Cadrul financiar al UE pentru perioada 2014-2020 și alte instrumente UE finanțează planificarea și implementarea de proiecte care impulsionează dezvoltarea durabilă a sectorului. Statele membre și regiunile sunt invitate să elaboreze strategii multianuale naționale și/sau regionale pentru a dezvolta turismul maritim și costier durabil și pentru a asigura coerența cu acordurile de parteneriat ale acestora și cu programele operaționale.

Fondurile structurale și fondurile de investiții europene (ESIF)

Fondul european de dezvoltare regională (FEDER) poate cofinanța investițiile în turismul durabil în cadrul mai multor obiective tematice legate de cercetare și inovare, accesul la TIC și utilizarea TIC, antreprenariat, creșterea și competitivitatea IMM-urilor, eficiența energetică și utilizarea surselor de energie regenerabilă, adaptarea la schimbările climatice, dezvoltarea patrimoniului cultural și natural sau ocuparea forței de muncă și mobilitatea forței de muncă. Investițiile în infrastructură sunt limitate la turismul durabil și cultural pe scară mică. În cadrul obiectivului de cooperare teritorială europeană, FEDER poate promova schimburile de bune practici, rețelele și grupările transnaționale, strategiile comune pentru turismul durabil, cultură și comerțul transfrontalier.

⁴⁰

De exemplu, Acordul de gestionare comună încheiat între Consiliul Europei și Comisie, care promovează rutele culturale și religioase.

Diferite fonduri noi ale UE pot fi folosite, de asemenea, în beneficiul turismului maritim și costier prin intermediul proiectelor multisectoriale axate pe inovare, de exemplu în cadrul dezvoltării urbane integrate (din Fondul european de dezvoltare regională), în cadrul dezvoltării durabile a zonelor dependente de pescuit (din Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime) și în cadrul dezvoltării rurale (din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală). Astfel de proiecte pot include finanțare din Fondul social european pentru a sprijini crearea de locuri de muncă, adaptarea profesională, formarea profesională și dezvoltarea capacității.

Cercetare, inovare și competitivitate

Orizont 2020 este instrumentul financiar pentru punerea în aplicare a strategiei de cercetare și inovare a UE pentru perioada 2014-2020. Creșterea albastră a fost identificată drept unul dintre domeniile de interes; este prevăzut sprijin specific pentru IMM-urile care doresc să dezvolte și să utilizeze soluții inovatoare, inclusiv în turismul maritim și costier.

Programul-cadru COSME 2014-2020 vizează consolidarea competitivității IMM-urilor. Obiectivele sale principale pentru domeniul turismului sunt de a crește cererea (în special în extrasezon), de a diversifica oferta și produsele, de a consolida calitatea, sustenabilitatea, accesibilitatea, competențele și inovarea, de a îmbunătăți cunoașterea socio-economică a sectorului și de a promova Europa ca un set de destinații unice, durabile și de o calitate ridicată.

Educație, formare și cultură

Programul „Europa Creativă” (2014-2020) oferă posibile sinergii cu turismul cultural și în natură, inclusiv cu patrimoniul costier și maritim. Programul Erasmus+ (2014-2020) ar putea fi în avantajul sectorului în ceea ce privește potențialul de ocupare a forței de muncă, noi programe specifice sectorului și forme inovatoare de predare și formare vocațională.

Mediu, schimbări climatice și alte surse de finanțare

Finanțarea prin LIFE+ va fi relansată în 2014 și va urmări scopul de a sprijini obiectivele Strategiei UE în domeniul biodiversității. LIFE+ dispune de o importantă marjă pentru finanțarea proiectelor inovatoare care afectează turismul costier și maritim, inclusiv în ceea ce privește sprijinul pentru eficiența utilizării resurselor. Propunerea pentru cel de-al șaptelea Program de acțiune pentru mediu al UE până în 2020 și obiectivele UE de adaptare la schimbările climatice și de atenuare a efectelor acestora se axează pe sectoare de infrastructură precum energia și transportul, dar și pe aspecte specifice legate de turismul maritim și costier. În plus, Banca Europeană de Investiții oferă IMM-urilor finanțare pentru investiții în turism și/sau în regiuni de convergență.

Comisia:

14. va dezvolta un ghid online cu o prezentare generală a principalelor posibilități de finanțare disponibile pentru sector (în special pentru IMM-uri).

Comisia invită statele membre și regiunile:

- să dezvolte și să pună în aplicare strategii naționale/regionale privind turismul maritim și costier și proiecte care să fie incluse în programele operaționale;
- să urmărească o cooperare transfrontalieră cu privire la strategiile de mai sus și să facă schimb de bune practici;
- să utilizeze în mod eficient și eficace fondurile disponibile.

4. INTEGRAREA POLITICILOR UE CARE AFECTEAZĂ TURISMUL MARITIM ȘI COSTIER

Majoritatea politicilor și a activităților economice europene influențează direct sau indirect turismul maritim și costier, fapt care poate constitui un vector pentru creșterea economică.

Prin urmare, Comisia se va asigura că turismul maritim și costier este inclus în alte politici UE precum conectivitatea TIC, transportul durabil, aspecte legate de siguranță și libera circulație a lucrătorilor. Aspecte de politică transversale, precum politicile privind protecția mediului, dezvoltarea regională, formarea profesională, protecția consumatorului, precum și adaptarea la schimbările climatice și atenuarea efectelor acestora vor fi, de asemenea, avute în vedere.

În plus, strategiile macro-regionale pentru Marea Baltică, Oceanul Atlantic și bazinul adriatic-ionic promovează o economie solidă a turismului și coordonează resursele regionale, ale UE și cele din afara UE în beneficiul tuturor. În viitor vor fi analizate legături cu Politica europeană de vecinătate, Sinergia Mării Negre, strategia pentru regiunea Dunării și politica privind Dimensiunea Nordică.

5. CONCLUZIE

Turismul maritim și costier necesită un cadru de politică ambițios. Comisia, statele membre, autoritățile locale și regionale, industria și alte părți interesate trebuie să întreprindă acțiuni specifice în concordanță cu politicile UE care au un impact asupra sectorului.

Comisia va monitoriza în mod regulat acest proces pentru a garanta punerea în aplicare a acțiunilor. Ulterior, aceasta va elabora un raport către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor și va evalua rezultatele.